

# “LILIBETH CUENCA RASMUSSEN: BEING HUMAN BEING”

NIKOLAJ  
KUNSTHAL

UNDERVISNINGSMATERIALE  
TIL UDSKOLINGEN

24. OKTOBER 2014 - 25. JANUAR 2015

TEKST: DIANA BERLACH OG GRY EISENBERG  
REDAKTION: DIANA BERLACH OG HANNE ØSTERGAARD

NIKOLAJ PLADS 10 / 1067 KØBENHAVN K / NIKOLAJKUNSTHAL.DK



1. dag: Lucy. Foto: Frida Gregersen.

## INDLEDNING

I udstillingen *being human being* kredser kunstneren Lilibeth Cuenca Rasmussen om det at være menneske og om spørgsmålene: Hvem er vi, og hvor kommer vi fra? Mennesket har gennem tiden skabt mange forskellige fortællinger om, forklaringer på og undersøgelser af menneskets oprindelse – måske er spørgsmålet og behovet for at finde svar ligefrem så gammelt som 'mennesket' selv?

Lilibeth Cuenca Rasmussens værker tager udgangspunkt i forskellige opdagelser, myter, fortællinger og mellemmenneskelige relationer, og udstillingen sætter både videnskabelige, religiøse, kunsthistoriske, kulturelle, etniske, forhistoriske og aktuelle perspektiver i spil.

Udstillingens værker er lavet særligt til Nikolaj Kunsthall, og de blev skabt gennem en række **performances**, der fandt sted i kunsthallen i ugerne inden udstillingsåbningen. Her havde kunstneren inviteret familiemedlemmer, kunstnerkolleger og publikum til at deltage. Alle performances blev filmet undervejs og kan ses i uddrag som en samlet videoprojektion i udstillingen. Resten af udstillingen viser de mangfoldige genstande og forskellige 'aftryk', der blev skabt under de forskellige performances.

# JORD, KROP OG MENNESKETS OPRINDELSE

Udstillingens kredsen om menneskets oprindelse tager udgangspunkt i materialet jord og kunstnerens egen krop.

## JORD

Lilibeth Cuenca Rasmussen bruger først og fremmest materialet jord i sin udstilling. Kombinationen af materialet jord og temaet oprindelse har en indlysende reference til kristendommens velkendte ord 'Af jord er du kommet. Til jord skal du blive. Af jord skal du igen opstå'. I skabelsesmyter fra mange forskellige kulturer har mennesket sin oprindelse i jorden, og forbindelsen mellem jord og menneskets oprindelse findes også i sproglige udtryk såsom at 'have rødder', at 'stamme fra' etc. På Filippinerne, hvor kunstnerens mor kommer fra, og hvor Lilibeth Cuenca Rasmussen blev født og boede, til hun var otte, er der eksempler på skabelsesmyter, hvor mennesket formes af ler eller 'fødes' ud af et bambustræ.

- Hvad betyder skabelsesberetningernes sammenhæng mellem jord og menneske for os i dag?
- Hvordan vil du beskrive din relation til 'jorden' – er du fx 'jordnær', 'rodløs', kan du lide at have jord under neglene eller andet?

## KROP

Lilibeth Cuenca Rasmussen har en dansk-filippinsk baggrund, og hun har længe arbejdet med performancekunst. Hun har selv sagt i et interview: "Jeg er et menneske, som bliver meget påvirket af det sted, jeg er, og samtidig er jeg sådan et trodsigt barn! Var jeg blevet på Filippinerne, havde jeg måske arbejdet **minimalistisk**. I Danmark, hvor man gemmer sig meget og er så bange for kroppen, kan jeg ikke lade være med at gøre det modsatte."

- Forklar med dine egne ord, hvad kunstneren kan mene med det udsagn.
- Performancekunst bruger kroppen som udtryksmiddel. I kan varme op til besøget i Nikolaj Kunsthal ved at lege 'gæt og grimasser', hvor I på skift og i små grupper udtrykker en stemning, efterligner en bestemt person, viser en handling etc. I må ikke bruge ord og ting, men udelukkende kroppen som udtryksmiddel. Resten af klassen gætter.

## MENNESKETS OPRINDELSE

Som forberedelse til udstillingen rejste Lilibeth Cuenca Rasmussen med kunstneren Jacob Kirkegaard til Etiopien, der på flere måder betragtes som 'menneskehedens vugge'. I Etiopien har man fundet et af de tidligste beviser for Homo Erectus (det oprejste menneske) i fossilet af den kvinde, som videnskaben har kaldt Lucy. Man mener, at Lucy levede for hele 3,2 millioner år siden!

I Etiopien findes også nogle af de mest aktive vulkaner i verden, og geologer mener, at vulkanske gasser har været med til at danne jordens atmosfære og verdenshavene - og dermed grundlaget for alt liv. De ældste kristne skrifter fra Det gamle Testamente er skrevet på det etiopiske skriftsprog geéz, der er et af de ældste skriftsprog, der findes, og på den måde kan man sige, at vores kristne kulturelle ophav i Danmark kan spores tilbage til Etiopien.

- Lilibeth Cuenca Rasmussen tager udgangspunkt i relationen mellem jord, krop og menneskets oprindelse for at indkredse, hvad det vil sige at være menneske, som det fremgår af titlen *being human being*. Hvilke associationer får I af disse ord tilsammen? Og på hvilken måde er emnet relevant for DIG i dag?

## OPGAVE: INTERVIEW LUCY OG LILIBETH

Lilibeth Cuenca Rasmussens performance *Lucy* henviser til det berømte fossil af en ung kvinde, der blev fundet i Etiopien i 1970'erne. Selvom Lucy kun var 1,1 meter høj og vejede omkring 29 kilo, så omtaler mange hende som menneskets urmoder. Hendes skelet er således et bevis på, at der for 3,2 millioner år siden fandtes et væsen, der gik på to ben ligesom nutidens mennesker.

1. Klassen deles i to: den ene halvdel skal to og to finde på tre spørgsmål til Lilibeth, den anden halvdel til Lucy. Spørgsmålene skal afspejle, hvad I gerne vil vide om de to kvinder.
2. Hvert par skriver deres spørgsmål ned og bytter med et par fra det 'modsatte' hold.
3. Alle skal nu forestille sig, at de er hhv. Lilibeth og Lucy og svare på spørgsmålene.
4. Fælles opsamling.

# KULTUREL OG ETNISK IDENTITET

Det betyder noget,  
hvilken jord man er født på  
Jord er lig land  
Land er lig identitet  
Etnicitet og kultur

*Lilibeth Cuenca Rasmussen 2014*

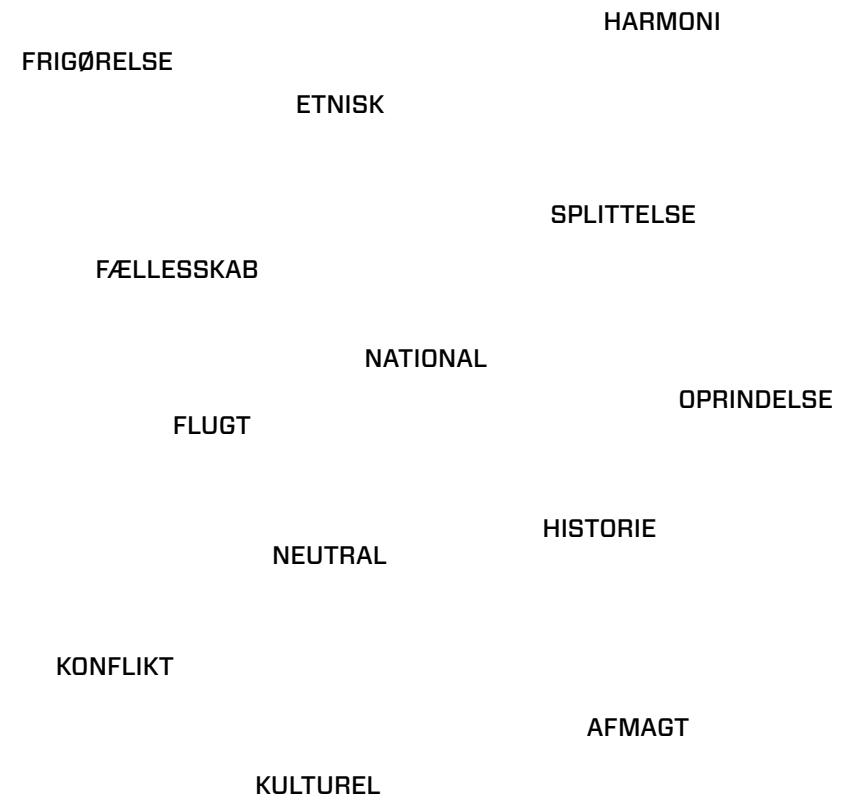
Lilibeth Cuenca Rasmussen blev født i Manila på Filippinerne i 1970 som datter af en dansk far og en filippinsk mor, men da hun var otte, flyttede familien til Danmark. Hendes dobbelte etniske baggrund fylder ofte meget i hendes værker. Hun har ofte iklædt sig forskellige kostumer og 'identiteter' som fx i videoværket *Absolute Exotic* fra 2005, hvor hun ifører sig et meget **stereotyp** 'eksotisk' kostume i form af bastskørt og blomsterkrans af plastik. I videoen danser hun til og rapper en tekst, der især handler om, at hendes kæreste har droppet hende til fordel for en mulat: "Det er in at være neger/yt med asiatpiger/er faktisk temmelig mærkeligt/gik og troede jeg var noget særligt". Hun siger også, at hun som halv asiat føler, at hun befinder sig nederst i et racehierarki, og at hun ikke mindst i etnisk danske mænds øjne er 'reduceret til et ikon'. På barer, hvor danske mænd spørger, hvor hun er fra, siger hun, at hun er fra Sydsjælland. Hvilke betydninger kan man lægge i det svar?

- Hvilke stereotyper vil du bruge om dig selv? Og om andre, fx nogen du kender?
- Er der en situation, hvor du eller en nær ven har været udsat for fordomme og stereotype holdninger?

# ETIOPIENS JORD - EN FÆLLESMENNESKELIG IDENTITET?

Som forberedelse til *being human being* rejste Lilibeth Cuenca Rasmussen til Etiopien. Er der mon tale om en bevægelse væk fra hendes dobbelte identitet og hen imod en mere 'fællesmenneskelig' identitet? Eller er der andre ting på spil?

- Hvilke ord hænger efter din mening bedst sammen med kunstnerens brug af den etiopiske jord i udstillingen?



# IDENTITET: 'LIGHED MED' OG 'FORSKELLIG FRA'

Identitet kommer fra det latinske ord idem, der betyder 'den samme'. Prøv med dine egne ord at forklare, hvad det vil sige at have en identitet/at være 'den samme'. Kulturteoretikeren Stuart Hall (1932-2014) mener, at vores identitet skabes på to måder: 1) Vi identificerer os med og er den samme som noget/nogen. 2) Vi afgrænser os og gør os forskellig fra noget/nogen. Stuart Hall mener, at vi gør andre til 'den anden', altså en form for stereotyp, der er fremmed og forskellig fra os selv – og som vi ofte forbinder med noget negativt.

Stuart Hall mener desuden, at vores identitet er meget omskiftelig og uden en egentlig kerne, fordi den netop præges og påvirkes af, at vi identificerer os med eller afgrænser os fra noget/nogen uden for os selv.

## OPGAVE: DIN IDENTITET

1. Gå sammen i par.
2. Start med at beskrive en af jer gennem to forskellige lister ('samme som' og 'forskellig fra') med tre eksempler i hver kategori:

Jeg/du er den samme som...

Jeg/du er forskellig fra...

3. Sammenlign jeres svar – var der forskelle og ligheder? Hvorfor mon?
4. Byt så det nu er den anden, der er i fokus, og gentag.
5. Evt. fælles opsamling.

## OPGAVE TIL EFTER BESØGET I NIKOLAJ KUNSTHAL: ABSOLUTE EXOTIC

1. Se Lilibeth Cuenca Rasmussens værk *Absolut Exotic* her

Video:

<http://www.youtube.com/watch?v=q9TXf3ZHwO>

Hjemmeside:

<http://www.lilibethcuenca.com/Absolute-Exotic>

2. Gå sammen i par, og svar på følgende:

Hvilke stereotyper får I øje på i videoen?

Hvordan - og hvorfor - bruger Lilibeth sin egen dobbelte baggrund i værket?

Prøv at finde de tre ting, hun er mest vred over i værket:

3. Fælles evaluering:

Sammenlign og diskuter jeres svar på spørgsmålene. Del derefter klassen i to. Den ene halvdel skal fremlægge argumenter, der forsvare Lilibeth Cuenca Rasmussens værk. Den anden halvdel skal fremlægge argumenter, der kritiserer hendes værk. På den måde skal I uddybe, hvordan Lilibeths video kan ses som en kritik af stereotyper, et udtryk for etnisk/kulturel splittelse etc.

# DEN GLOBALE OPVARMNING OG EN 'NY EPOKE'

Det er svært at komme uden om, at menneskeheden er tæt knyttet til jorden, dens ressourcer og den materielle verden som sådan. Selvom vi bor i huse, kan købe fornuftigt tøj, der passer til al slags vejr, og bliver mætte hver dag i hvert fald herhjemme, så er vi fortsat afhængige af den jord, vi lever på. Og vi påvirkes af jord-skælv og vulkanudbrud, vejrfænomener som skybrud, orkaner og tørke samt sundhedsskadelig forurening af luft, vandressourcer og landbrugsjord. Selvom det forekommer yderst sjældent, så kan jorden potentielt rammes af nedslag fra asteroider, meteoriter og meteoritter.

Aktuelt er der tydelige tegn på, at mennesket nu har sat så stort aftryk på jorden, at klimaet forandrer sig. Gennem investeringer i bæredygtig energi etc. prøver vi at mindske det stigende udslip af CO<sub>2</sub>, men det er uvist, hvor hurtigt forandringerne sker, og hvad der skal til for at bremse den globale opvarmning.

## UBALANCE I GAIA?

I et enkelt af de værker, Lilibeth Cuenca Rasmussen har lavet sammen med billedkunstnerkollegaen Jeanette Ehlers, inddrager de et mønster, der er skabt af den slovenske kunstner Marko Pogacnik. Pogacnik taler om en aktuel 'epokal transformation', og med det mener han, at jorden, som han kalder **Gaia** eller Moder Jord, er kommet i ubalance som følge af menneskets handlinger. Vi befinder os midt i en kæmpe

forandringstid i jordens historie, en ny epoke, hvor balancen mellem jord og menneske kun kan genoprettes gennem en omfattende forandring af vores relationer til hinanden og til Gaia. Her bruger Pogacnik en række ritualer, der skal hele Gaia, og et af de bevægelsesmønstre genbruges af Lilibeth Cuenca Rasmussen og Jeanette Ehlers i deres fælles værk.



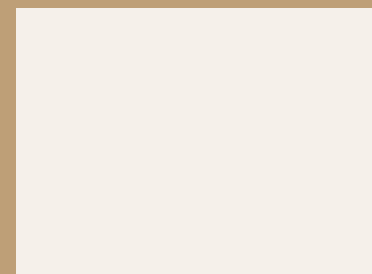
Produktion af et af seks værker i værket *3. dag. Håndarbejder*, produceret med Jeanette Ehlers. Foto: Frida Gregersen.

## OPGAVE: RELATIONER MELLEM MENSKER - RELATION TIL JORDEN

1. Gå sammen i par, og svar på følgende:

- Hvordan skildres relationen mellem Jeannette Ehlers og Lilibeth på fotografiet til venstre - både ift. værkets motiv og I deres samarbejdsform?
- Hvordan kan relationer mellem mennesker få en positiv indflydelse på menneskets relation til jorden?

2. Lav en fælles liste over, hvordan I selv og folk, I kender, forsøger at skabe en bedre forbindelse til jorden. Er det gennem økologi, yoga, brug af genbrugstøj, dyrkning af køkkenhave, fravalg af flyrejser eller andet?



3. Er emnet særligt oppe i tiden? Hvorfor/hvorfor ikke?

## - OG/ELLER EN NY GEOLOGISK ÆRA?

Det er ikke kun klimaaktivister og kunstnere, der taler om en ny epoke. Det diskuteres også i organisationen The International Commission on Stratigraphy (ICS), der har til opgave at definere jordens perioder, epoker og tidsaldre. (se link til skema nedenfor). Her vil en række eksperter frem mod 2016 diskutere, om det vil være korrekt at sige, at vi bevæger os fra den holocæne til en ny tidsalder, der kunne kaldes den antropocæne tidsalder. Ordet antropocæn kommer af græsk anthropos, 'menneske', og kainos, 'ny', hvilket tilsammen betyder 'menneskets nye tid'. Den holocæne tid betegnede en periode, hvor mennesket koloniserede nye områder, og jordens befolkningstal steg voldsomt, mens den antropocæne tid kan blive definitionen på en ny æra, hvor mennesket har sat så store spor, at omfattende forandringer finder sted.

Læs mere her:

<http://www.information.dk/512989>

Se ICS's skema over perioder, epoker og tidsaldre her:

<http://www.stratigraphy.org/index.php/ics-chart-timescale>

## OPGAVE TIL EFTER BESØGET I NIKOLAJ KUNSTHAL: PÅ GEOLOGISK TIDSVANDRING

I skal nu på en svimlende vandring tilbage i en brøkdel af jordens geologiske perioder:

1. Planlæg en rute på fire km: Hver meter på denne rute svarer til 100.000 år, så på ruten vil I bevæge jer hele 400 millioner år tilbage i tiden, dvs. tilbage til den tid, hvor levende organismer bevægede sig fra havet og op på landjorden. De friske kan gå otte km, og gerne lige ud, så turen tages både 'bagud' i historien og tilbage til nutiden igen - men I kan naturligvis også vælge en tilfældig rute og slutte ved jeres udgangspunkt.
2. Vær opmærksom på følgende 'milepæle' undervejs, dvs. tæl skridt à ca. en meter eller mål afstanden på anden vis:
  - 1 millimeter = 100 år: svarer omtrent til jeres egen tid på jorden
  - 1 cm = 1000 år: Her går den danske vikingekonge Svend Tveskæg i land i England
  - 2 cm = 2000 år: Jesu fødsel og liv
  - 6 cm = 6000 år: Jægere og samlere i Danmark
  - 1 meter = 100.000 år: 'Nutidsmennesket' udvandrere fra Afrika
  - 32 meter = 3.2 millioner år: Lucy!
  - 650 meter = 65 millioner år siden: Meteornedslag, der udrydder dinosaurerne
  - 2450 meter = 245 millioner år siden: Dinosaurerne opstår
  - 4000 meter = 400 millioner år siden: Livet på landjorden begynder



2. dag: Søkendespor.  
Foto: Frida Gregersen.

3. Når I er tilbage ved jeres udgangspunkt, skal I forestille jer, at I tager et skridt ind i fremtiden. Dette skridt svarer selvsagt også til 100.000 år - hvordan ser jorden ud til den tid? I kan evt. blive enige om en præsentationsform - fremtids-essay, udstilling, to hold med hhv. et positivt og et negativt udfald på menneskehedens vegne (utopi vs. dystopi).
4. Opsamling på klassen: Hvilken oplevelse gav vandringen af menneskehedens historie?

NB: Skulle man i samme målestoksforhold 'vandre' hele vejen tilbage til Big Bang, ville ruten være hele 138 km lang, dvs. 13,8 milliarder år. Milepæle ville her være:

- 37 km = 3,7 milliarder år siden: Livets opståen i form af encellede organismer
- 38 km = 3,8 milliarder år siden: Fremkomsten af vand på jorden
- 46 km = 4,6 milliarder år siden: Skabelsen af vores solsystem, dvs. af både solen og planeterne
- 137 km = 13,7 milliarder år siden: Skabelsen af de første stjerner

Find selv flere milepæle, og supplér evt. med en tidslinje i klassen!

# KUNSTENS MATERIALE

I *being human being* bruger kunstneren primært materialet ler, mens hun i sine seneste andre udstillinger har brugt så forskellige materialer som blod, tjære, kalk, kærnemælk, kokosolie mm. Det at bruge jordens eller naturens materialer i kunsten er ikke noget nyt, fx har man brugt farvestoffer fra naturen til produktion af maling. Mange kunstværker har gennem kunsthistorien været præget af en **dualisme**, hvor materialet er 'mindre værd' end kunstværket: det er et middel eller et redskab, der skal omformes og bearbejdes af kunstneren for at kunne blive til kunst.

Materialer har ofte en symbolsk betydning. Tidligere brugte man guld for at symbolisere det guddommelige, mens Lilibeth Cuenca Rasmussen også bruger den symbolske betydning i ler. I dag bruges alt tænkeligt materiale i kunsten – fx har kunstneren Damien Hirst (født 1965) beklædt et menneskekranium med diamanter, og kunstneren Piero Manzoni (1933 - 1963) har konserveret sin egen afføring på dåse (!).

- Har det en betydning, at Lilibeth bruger 'ægte' etiopisk jord i nogle af sine værker, mens hun i andre værker bruger blåler fra det danske firma Petersen Tegl? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Bruger hun materialerne som et redskab til at få en særlig betydning frem? Begrund dit svar.



6. dag: Lilibeth Cuenca Rasmussen og Kirsten Justesen. Foto: Frida Gregersen.

## KROPPEN SOM REDSKAB

I udstillingen har Kirsten Justesen lavet en lerbuste af Lilibeth Cuenca Ramussen. Kirsten Justesen er uddannet i klassisk skulptur ved Det Kongelige Dansk Kunstakademi og er på mange måder et forbillede og et spejl for Lilibeth Cuenca Rasmussen. For nylig blev Kirsten Justesens værker vist under overskriften *My Body is my Tool*, dvs. min krop er et redskab.

Mange kunstnere har gennem kunsthistorien brugt kvindekroppen som motiv, mens både Kirsten Justesen og Lilibeth Cuenca Rasmussen benytter sig af, at kroppen altid er til stede og kan bruges, 'som den er' og som et redskab. I deres kunst bliver kvindekroppen ikke blot motivet eller en passiv model – den kan selv skabe kunst. Siden 1970'erne har Kirsten Justesens kunst været **feministisk** og er fx et opgør med fastlåste og stereotype kønsroller.

- Handler *being human being* også om kønsroller og om det at være kvinde? Begrund dit svar.



# FORTIDENS 'SPOR' OG 'AFTRYK' I NUTIDEN

Overalt i udstillingen har kroppen sat aftryk og spor. Du finder aftryk efter fødder, hænder, ansigtet, fingre, munde og hele kunstnerens krop. Måske får det dig til at tænke på, at dine forældre har gemt aftryk af dine fødder og hænder for at bevare et minde om dengang, du var lille? På samme måde er en stor del af udstillingen en masse konkrete aftryk efter de indledende performances.

- Prøv at forbinde de enkelte aftryk med bestemte situationer eller måske med en personlig oplevelse - fx vil mange forbinde fingeraftryk med opklaring af forbrydelser.

Fingeraftryk:

Fodaftryk:

Håndaftryk:

Mundaftryk:

Kropaftryk:

## DET DIREKTE VS. DET FORTOLKEDE SPOR

Særligt de ansigtsaftryk, Lilibeth og hendes familie har lavet, kan forbindes med legenden om Veronikas svededug: Den Hellige Veronika så Jesus, da han bar korset på vej til Golgatha, hvor han skulle korsfæstes. Veronika fik medlidenhed med Jesus, tog et stykke stof og tørrede sveden af hans ansigt, og ifølge legenden blev aftrykket af Jesu ansigt fastholdt på klædet. Flere kirker, herunder Peterskirken i Rom, mener, at de er i besiddelse af svededugen med Jesu ansigtsaftryk. Legendens understreger en 'hellig', direkte og ægte forbindelse mellem aftryk og menneske.

- Hvor er Lilibeth Cuenca Rasmussen mest 'ægte' til stede – er det i aftrykkene af hendes krop eller i den buste, Kirsten Justesen har lavet?
- Busten ligner kunstneren, mens det individuelle ikke på samme måde er synligt i kunstnerens direkte kropsaftryk. Hvor skal man som beskuer fortolke og forestille sig mest, hvis man skal kunne sige noget om kunstneren ud fra 'sporene'?



4. dag. Maskerade. Foto: Frida Gregersen

## AFTRYK SOM VIDENSKAB, HISTORIE OG PERSONLIG ERINDRING

Fundet af Lucys skelet er et fysisk spor efter et liv, der blev levet for mange år siden. I dag er der udviklet en lang række videnskabelige metoder, der giver os en detaljeret viden om menneskets oprindelse. Men forestil jer de tanker og associationer, der gik igennem hovedet på mennesker uden vores tids forhåndsviden, når de i bogstaveligste forstand faldt over kæmpe dinosaur-skeletter. I dag er konkrete fund stadigvæk afgørende for vores viden om menneskets og jordens oprindelse.

- Hvilke forskellige 'spor' eller 'aftryk' er/kan være vigtige, når man er:

Historiker:

Geolog:

Palæontolog:

Politibetjent:

Journalist:

eller når man:

savner en, man har mistet:

skal huske tidligere oplevelser:

tænker tilbage på den dag, der lige er gået:



2. dag. Søskenespor. Foto: Frida Gregersen.

## OPGAVE TIL EFTER BESØGET I NIKOLAJ KUNSTHAL: FRA SPOR TIL FAKTA OG FIKTION

Medbring et 'spor' eller et 'aftryk', der fortæller om 'noget, der engang har været'. Det kan fx være en ting fra din barndom, et dagbogscitat, et fotografi, en sang, du kan huske, din morfars pipe, en duft af lavendel eller andet.

- Lav en præsentation for de andre i klassen.
- I præsentationen lægges vægt på forholdet mellem fakta og fiktion: Hvad ved du om det konkrete spor og den sammenhæng, det engang har været en del af – og hvad føjes til, fordi du må gætte, forestille dig, finde på.

## I FAMILIENS OG ANDRES FODSPOR

Kendskab til og viden om din personlige historie og din families ophav er for Lilibeth Cuenca Rasmussen en vigtig forudsætning for at vide, hvem man er. På de langstrakte lærreder i loftet har kunstneren sammen med sine søskende sat lange lige rækker af fodspor. I to af værkerne følges fodsporene ad, det gør de ikke i det midterste. Værket illustrerer konkret, at vi både følges ad med vores familie, og at vi går vores egne veje.

### OPGAVE: MIG OG MIN FAMILIE

1. Klassen deles i grupper på tre-fire elever, og alle svarer på følgende:

Tre lighedspunkter mellem mig og min familie:

Tre forskelle mellem mig og min familie:

Familiemedlem, jeg ligner mest:

Familiemedlem, jeg helst vil ligne:

Jeg følger i min families fodspor, når...

De følger i mine fodspor, når...

Hvis jeg kunne vælge frit, ville jeg gerne gå i

fodspor

2. Svarene fremlægges i gruppen.

3. Fælles opsamling i plenum.

# KOREOGRAFIER: GENTAGELSER, VARIATION OG MØNSTRE

I *being human being* er der mange eksemplarer af samme slags aftryk. Aftrykkene er ensartede, men alligevel er der variationer: faderens skæg kan anes i nogle ansigtsaftryk, der er størrelsesforskelle, og de enkelte tryk varierer i form og farvestyrke alt efter 'trykstyrke', mængde af ler og kontaktfladen mellem krop, ler og stof – nogle steder ser man næsten hele foden, andre steder kun noget af den.

På mange måder er 'det fælles' og 'det individuelle' til stede i alle værkerne - vi ligner hinanden og så alligevel ikke. De mange eksemplarer er stillet op side om side i forskellige mønstre, former og strukturer, som en slags ordnede, systematiserede og organiserede spor efter de performances, der tidligere fandt sted. Lilibeth bruger selv betegnelsen **koreografier** om de forskellige mønstre og strukturer.

- Hvorfor bruger hun ordet koreografi, når betegnelsen i virkeligheden hører til dansens verden?
- Hvordan vil du beskrive forholdet mellem de 'koreograferede aftryk', dvs. de enkelte værker i den færdige udstilling, og de oprindelige performances, der kun er til stede som uddrag i videoen? Prøv fx at finde modsætningspar.

## JORD, MUSIK, SPROG: OVERSÆTTELSE OG KOM- MUNIKATION

Lyden i udstillingen er komponeret af lydkunstneren Jacob Kirkegaard. Han har optaget lyd fra Etiopien: fx lyde fra jorden, vulkaner og en sommerfuglevinge. Derefter har han gennem en bestemt struktur lagt lydene oven på hinanden, så lydene dels forstærkes og dels forandres. Det samlede udtryk er noget ikke-genkendeligt, der adskiller sig fra hverdagens lyde, og alligevel kan man fornemme en form for rytme, mønster og struktur.

Under performanceen *In the Beginning - Bemejemeria* omsatte både Lilibeth Cuenca Rasmussen og den etiopiske performancekunstner Mihret Kebede Jakob Kierkegaards komposition til ord, skrift, rytme og bevægelse. Inspireret af de forskellige lyde sagde Mihret Kebede et ord på sit eget sprog amharisk og skrev det ned på et kæmpe lærred, mens Lilibeth Cuenca Rasmussen efterfølgende gentog det flere gange, uden at vide hvad ordet betød. Lilibeth forsøgte derefter at omskabe ordet på amharisk til et lignende ord på dansk. Værket rummer således en bevægelse fra jord til lyd til rytme til en fortolkning, hvor lyde til bliver til ord og til sprog – og ikke mindst bliver en slags dialog mellem mennesker.

## OPGAVE: SPROGETS OPRINDELSE

Skab din egen fortælling om, hvordan sproget er opstået. Du kan hente inspiration i performanceen *In the Beginning - Bemejemeria*, eller måske kender du til andre fortællinger og myter om sprogets oprindelse? Det kan også være, at du sidder inde med specialviden om sprogstammer, sprogets geografiske udbredelse mm.



*In the Beginning - Bemejemeria*. Foto: Frida Gregersen.

# LEKSIKON

## PERFORMANCE

Ordet performance er engelsk og betyder udførelse/opførelse/fremførelse. En performance lægger vægt på den fysiske eller kropslige fremførelse og er derfor ofte uden ord. Der er fire grundelementer, som en performance altid skaber en særlig opmærksomhed omkring: tid, rum, kroppen og relationen til publikum. Du kan tænke på de fire grundelementer som en slags spilleregler. En performance bruger ofte det uforudsigelige og spontane i situationen som en drivkraft. Performancekunst blander som regel flere kunstarter og låner elementer fra både teater, billedkunst og musik.

## MINIMALISME

Kunstnerisk bevægelse som opstod i USA i begyndelsen af 1960'erne inden for maleri og skulptur. Minimalisterne ønskede at tømme kunstværket for indhold og afviste på den måde idéen om, at kunsten kan udtrykke eviggyldige og essentielle sandheder. De minimalistiske værker består ofte af præfabrikerede, glatte materialer, som ikke bærer spor af kunstnerens arbejdsproces såsom håndaftryk eller penselstrøg. Herved fokuseres der på det konkrete objekt og dets relation til beskueren frem for kunstnerens skaberevner og kreativitet.

## STEREOTYP

Stereotyper er forenkede, klichéprægede og ofte fordomsfulde fremstillinger eller forestillinger. De kan fx sige noget om nationalitet, udseende, seksualitet, køn, stillingsbetegnelse eller etnicitet. Eksempler: den dumme blondine, den forvirrede professor.

## GAIA

Ifølge den græske mytologi er Gaia selve Jorden. Gaia fødte både Uranus (Himlen) og titanerne og er således moder til alt liv.

## DUALISME

Dualisme betyder 'tvehed', og ordet udtrykker, at der grundlæggende er to substanser i verden: materie og ånd. I filosofien er dualisme et udtryk for de to forskellige størrelser 'sjæl' og 'legeme' eller 'krop' og 'ting'. Ofte forbindes dualismen med en hierarkisk tænkning, hvor fx sjælen er nærmere Gud, mens den jordiske tilværelse er ussel og midlertidig.

## FEMINISME

Feminismen er en samling af bevægelser og ideologier, hvor formålet er at definere og forsvare kvinders økonomiske, sociale og politiske ligestilling med mænd.

## KOREOGRAFI

Koreografi betyder danseskrift på græsk. Oprindeligt satte man dansen på noder, så bevægelserne passede til de noder, der blev spillet. I dag betyder koreografi først og fremmest den komposition og den rækkefølge, der er af bevægelserne i dansen. I den bredeste betydning bruges koreografi også til andre sekvenser med bevægelse, fx i kampsports-scener i film. En koreograf er en kunstner, der skaber danseforestillinger.